

Пропозиції
Державної податкової служби України
до проєкту Закону України «Про внесення змін
до деяких законодавчих актів України щодо адміністрування
єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»,
внесеного на розгляд народними депутатами України
Третьяковою Галиною та іншими (8 народних депутатів України),
реєстраційний номер 9569 від 07 серпня 2023 року,
перше читання

1. Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – законопроєкт № 9569) Державною податковою службою України підтримується за умови доопрацювання.

2. Законопроєктом № 9569 передбачено внести зміни та доповнення до низки законодавчих актів України, які згідно з пояснювальною запискою до цього законопроєкту мають на меті покращення адміністрування в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування працюючих громадян внаслідок зменшення адміністративних структур управління шляхом їхнього об'єднання та покладення функції адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок) на Пенсійний фонд України (далі – ПФУ).

Зважаючи на те, що з 01 січня 2024 року функцію адміністрування єдиного внеску пропонується передати від податкових органів до ПФУ, вважаємо за необхідне звернути увагу на таке:

1) Стосовно внесення змін та доповнень до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон № 755)

Законопроєктом № 9569 вносяться зміни та доповнення до частини шостої статті 13 Закону № 755, але при цьому залишаються чинними абзаци четвертий та п'ятий цієї частини, якими передбачено, що центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, забезпечує передачу до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) таких відомостей:

дата взяття на облік як платника єдиного внеску, назва та ідентифікаційний код податкового органу, в якому юридична особа, її відокремлений підрозділ, відокремлений підрозділ іноземної неурядової організації, представництво, філія іноземної благодійної організації та фізична особа – підприємець перебуває на обліку, реєстраційний номер платника єдиного внеску – у день отримання відомостей про державну реєстрацію створення юридичної особи та її відокремленого підрозділу, відокремленого підрозділу іноземної неурядової організації, представництва, філії іноземної благодійної організації, державну реєстрацію фізичної особи – підприємця, скасування державної реєстрації їх припинення, а також у день взяття на облік податковим органом – у разі зміни їх місцезнаходження (абзац четвертий частини шостої статті 13 Закону № 755);

клас професійного ризику виробництва платника єдиного внеску за основним видом його економічної діяльності – у день отримання відомостей про державну реєстрацію створення юридичної особи та її відокремленого підрозділу, відокремленого підрозділу іноземної неурядової організації, представництва, філії іноземної благодійної організації, державну реєстрацію фізичної особи – підприємця, скасування державної реєстрації їх припинення, а також у разі зміни класу професійного ризику виробництва платника єдиного внеску (абзац п'ятий частини шостої статті 13 Закону № 755).

При цьому слід врахувати, що з 01 січня 2016 року Законом України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» із законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування (із Закону України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464) тощо) виключено норми, відповідно до яких розмір єдиного внеску для страхувальників, які використовують найману працю, визначається залежно від класу професійного ризику виробництва, встановленого відповідно до законодавства.

Тобто абзаци четвертий – п'ятий частини шостої статті 13 Закону № 755 потребують виключення.

При цьому положення щодо передачі до ЄДР відомостей про взяття на облік як платника єдиного внеску юридичної особи, її відокремленого підрозділу, фізичної особи – підприємця пропонуємо перенести з частини шостої (дані, що передає ДПС) до частини сьомої (дані, що передає ПФУ) статті 13 Закону № 755.

Пропонуємо частину сьому статті 13 Закону № 755 доповнити абзацом такого змісту:

«дата взяття на облік як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, назва та ідентифікаційний код територіального органу Пенсійного фонду України, в якому юридична особа, її відокремлений підрозділ, відокремлений підрозділ іноземної неурядової організації, представництво, філія іноземної благодійної організації та фізична особа – підприємець перебуває на обліку, реєстраційний номер платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – у день отримання відомостей про державну реєстрацію створення юридичної особи та її відокремленого підрозділу, відокремленого підрозділу іноземної неурядової організації, представництва, філії іноземної благодійної організації, державну реєстрацію фізичної особи – підприємця, скасування державної реєстрації їх припинення, а також у день взяття на облік територіальним органом Пенсійного фонду України – у разі зміни їх місцезнаходження;».

Аналогічно, законопроектом № 9569 вносяться зміни та доповнення до пункту 11 частини першої статті 28 Закону № 755, але залишено без змін абзаци сьомий та восьмий цього пункту, якими встановлено, що підставами для

відмови у державній реєстрації є випадки, коли документи для державної реєстрації припинення юридичної особи подані:

щодо юридичної особи, що ліквідується, стосовно якої надійшли відомості про наявність заборгованості із сплати податків і зборів та/або наявність заборгованості із сплати єдиного внеску, крім банків, стосовно яких процедура ліквідації здійснюється відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (абзац сьомий пункту 11 частини першої статті 28 Закону № 755);

щодо юридичної особи, що реорганізується, стосовно якої надійшли відомості про наявність заборгованості із сплати податків і зборів та/або наявність заборгованості із сплати єдиного внеску та відсутні відомості про узгодження плану реорганізації юридичної особи (абзац восьмий пункту 11 частини першої статті 28 Закону № 755).

З огляду на мету законопроекту № 9569 та задля недопущення неоднозначного (множинного) трактування положень абзаців сьомого – восьмого пункту 11 частини першої статті 28 Закону № 755 в частині визначення джерела надання відомостей про наявність заборгованості із сплати єдиного внеску (центрального органу виконавчої влади, який надаватиме такі відомості) словосполучення «та/або наявність заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» підлягає вилученню з цих абзаців.

Водночас пропонуємо законодавчо визначити, що вказану інформацію надаватиме ПФУ, виклавши абзац дев'ятий пункту 11 частини першої статті 28 Закону № 755 у такій редакції:

«щодо юридичної особи, стосовно якої надійшли відомості про наявність заборгованості із сплати страхових коштів до Пенсійного фонду України та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та/або наявність заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

2) Стосовно внесення змін та доповнень до Закону України «Про виконавче провадження» (далі – Закон № 1404)

Законопроектом № 9569 передбачено з другого речення частини дев'ятої статті 27 Закону № 1404 вилучити положення, згідно з якими не стягується виконавчий збір із сум податкового боргу (у тому числі штрафних санкцій та пені) у разі їх списання згідно з пунктами 2³, 2⁴ та підпункту 26.2 пункту 26 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України (далі – Кодекс).

З урахуванням вказаної пропозиції друге речення частини дев'ятої статті 27 Закону № 1404 матиме редакцію:

«Виконавчий збір не стягується із сум податкового боргу (у тому числі штрафних санкцій та пені) та недоїмки зі сплати єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у разі їх списання згідно з пунктом 9¹⁵ розділу VIII Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»».

Вказане суперечить пункту 9¹⁵ розділу VIII Закону № 2464, який не регулює списання податкового боргу (у тому числі штрафних санкцій та пені).

Також така пропозиція суперечить положенням Кодексу, зокрема пункту 7.3 статті 7 Кодексу, відповідно до якого будь-які питання щодо оподаткування (в т.ч. списання податкового боргу тощо) регулюються цим Кодексом і не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України, крім законів, що містять виключно положення щодо внесення змін до цього Кодексу та/або положення, які встановлюють відповідальність за порушення норм податкового законодавства.

Враховуючи наведене, пропонуємо друге речення частини дев'ятої статті 27 Закону № 1404 викласти у такій редакції:

«Виконавчий збір не стягується із сум податкового боргу (у тому числі штрафних санкцій та пені) у разі їх списання згідно з пунктами 2³, 2⁴ та підпункту 26.2 пункту 26 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України або сум недоїмки зі сплати єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у разі їх списання згідно з пунктом 9¹⁵ розділу VIII Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».».

3) Законопроект № 9569 потребує доопрацювання, зокрема в частині приведення Кодексу України з питань банкрутства у відповідність до пропозицій щодо передачі повноважень з адміністрування єдиного внеску ПФУ.

4) Абзацом другим пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту № 9569 пропонується установити, що «нормативно-правові та розпорядчі акти Міністерства фінансів щодо нарахування, обчислення і сплати єдиного внеску, подання звітності з єдиного внеску діють до затвердження відповідних рішень Пенсійним фондом України;».

При цьому звертаємо увагу, що на виконання вимог пункту 4 частини другої статті 6 Закону № 2464 центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику (Мінфін), за погодженням з ПФУ та фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування встановив форми, за якими подається звітність про нарахування єдиного внеску у складі звітності з податку на доходи фізичних осіб (єдиного податку), тобто Мінфін не затверджував окремі форми та порядки подання звітності з єдиного внеску.

Отже, з метою недопущення неоднозначного (множинного) трактування положень абзацу другого пункту 2 розділу II законопроекту № 9569 він потребує доопрацювання з метою приведення у відповідність до вимог Закону № 2464.

Водночас абзацом третім пункту 7 розділу II законопроекту № 9569 Кабінету Міністрів України доручається «протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити приведення центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом».

Тобто практична реалізація абзацу другого пункту 2 та абзацу третього пункту 7 розділу II законопроекту № 9569 містить суттєві ризики неузгодженості в частині періоду дії нормативно-правових актів Мінфіну з

нарахування, обчислення і сплати єдиного внеску тощо у випадку, якщо протягом трьох місяців з дня набрання чинності Законом Мінфін приведе у відповідність до вимог Закону свої нормативно-правові акти (які мають містити положення щодо набрання ними чинності та строків введення їх в дію), а відповідні власні рішення ПФУ не будуть затверджені, тобто ці процеси (набрання чинності та введення в дію наказів Мінфіну та постанов ПФУ) мають бути синхронізовані у часі.

б) Пунктом 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту № 9569 передбачено:

«Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, протягом шістдесяти днів з дня набрання чинності цим Законом надає інформацію про застосування фінансових санкцій та стан розрахунків платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за період з дня набрання чинності Законом України від 04 липня 2013 року № 406-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи».».

При цьому не зрозуміло, які дії з інформацією про застосування фінансових санкцій та стан розрахунків платників єдиного внеску, має вчинити ДПС.

Водночас практична реалізація положень пункту 5 розділу II законопроекту № 9569 пов'язана з ризиком порушення вимог пункту 1 цього розділу законопроекту № 9569 в частині введення його в дію з 01 січня 2024 року у разі набрання чинності Законом в грудні 2023 року, тобто передбачений пунктом 5 період «шістдесяти днів з дня набрання чинності цим Законом» знаходитиметься поза межами 01 січня 2024 року.

При цьому звертаємо увагу, що згідно з пунктом 6 розділу II законопроекту № 9569 ПФУ приступає до реалізації функцій в обсязі, передбаченому цим Законом, з першого числа місяця, наступного за місяцем, у якому передано відомості, зазначені у пункті 5 цього розділу.

Тобто практична реалізація положень пункту 6 розділу II законопроекту № 9569 також містить ризики неузгодженості з пунктом 1 цього розділу в частині введення в дію Закону.

Додатково зазначаємо, що оскільки законопроект № 9569 системно пов'язаний із проектами Законів України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», внесений на розгляд народними депутатами України Третяковою Галиною та іншими (8 народних депутатів України) (реєстраційний номер 9570 від 07 серпня 2023 року, перше читання) та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за перешкоджання уповноваженим особам Пенсійного фонду України, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття у проведенні перевірок», внесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Третяковою Галиною та іншими

(8 народних депутатів України) (реєстраційний номер 9571 від 07 серпня 2023 року, перше читання), то розгляд вказаних законопроектів слід здійснювати одночасно.

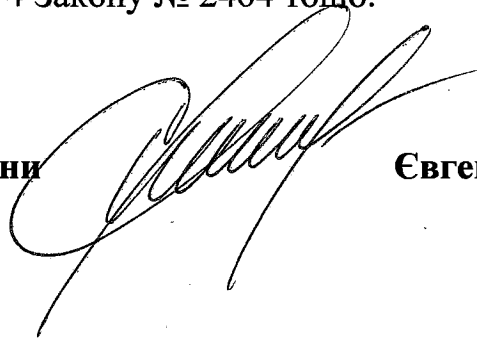
Загалом слід наголосити, що механізм передачі функції адміністрування єдиного внеску від ДПС до ПФУ, передбачений законопроектами № 9569 та № 9570, потребує суттєвого доопрацювання з метою деталізації його складових на перехідний період і задля уникнення небажаних конфліктних ситуацій із представниками бізнес-середовища – платниками єдиного внеску в частині правової визначеності для таких платників наслідків зміни центрального органу виконавчої влади, який здійснюватиме адміністрування єдиного внеску.

Наприклад, чіткого врегулювання на законодавчому рівні потребують питання:

на які рахунки (податкових органів, відкриті в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, для його зарахування, на єдиний рахунок чи на централізований рахунок ПФУ) мають сплатити єдиний внесок за IV квартал 2023 року (тобто після 01.01.2024) платники, зазначені у пунктах 4 (фізичні особи – підприємці, у тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування (крім електронних резидентів (е-резидентів)), 5 (особи, які провадять незалежну професійну діяльність) та 5¹ (члени фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах) частини першої статті 4 Закону № 2464;

за якою формою, у які строки та до якого органу мають звітуватись за 2023 рік платники єдиного внеску – самозайняті особи, передбачені пунктами 4 та 5 частини першої статті 4 Закону № 2464 тощо.

**В. о. заступника Голови
Державної податкової служби України**

Євгеній СОКУР